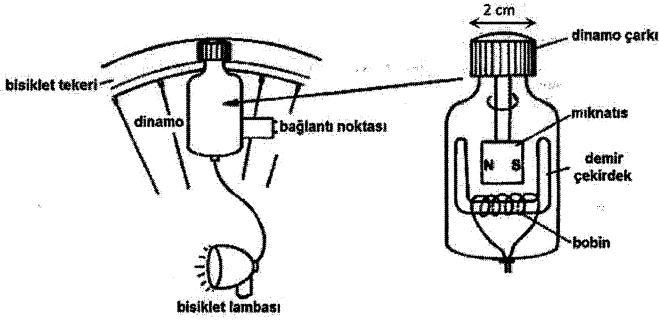

AD SOYAD :
 NO :
 İMZA :

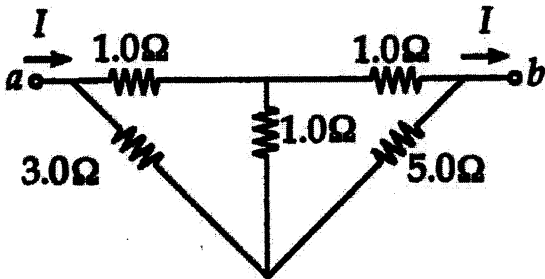
1	2	3	4	5	Toplam

SORU 1. Bisikletin lambasına teker tarafından döndürülen bir dinamo ile güç sağlanır. Dinamo temel olarak bobin, mıknatıs, demir çekirdek ve dinamo çarkından oluşmaktadır. Bir bisiklet dinamosunda bobinin kesiti 8 cm^2 ve sarım sayısı 70 tir. Mıknatıs bobindeki manyetik alan 0.1 T ile 0 arasında değişecek şekilde dönmektedir ve bisiklet tekerleğine sürtünen dinamo çarkının çapı 2 cm dir.

a) Bobinden geçen manyetik akıyı zamana bağlı olarak ifade ediniz. b) Faraday indüksiyon yasasını kullanarak bobindeki emk için bir ifade elde ediniz. c) Maksimum emk nın 6.4 V olması için tekerin hızı ne olmalıdır?

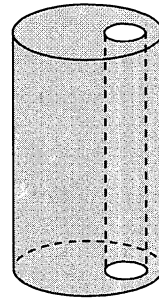

SORU 2. Aşağıdaki devrede ana koldan geçen akım $I=1 \text{ A}$ ise Ohm yasasını ve Kirchoff yasasını kullanarak şekilde gösterilen devre için $a-b$ uçları arasındaki eşdeğer direnci bulunuz.

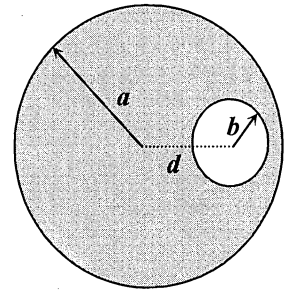

SORU 3. a) Elektriksel kuvvet ile manyetik kuvvet arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ilgili ifadeleri de yazarak maddeler halinde belirtiniz. b) Manyetik kuvvet kullanılarak bir parçacığın kinetik enerjisi değiştirilebilir mi? İlgili ifadeleri yazarak açıklayınız.

SORU 4. Yarıçapı a olan iletken bir silindir içine yarıçapı b olan silindir şeklinde bir oyuk açılıyor. Silindirin ve boşluğun eksenleri paralel olup aralarındaki uzaklık d kadardır. i akımı boyalı alana *düzgün* olarak dağıldığına göre Amper yasasından faydalanarak boşluğun merkezindeki manyetik alanı i, a ve b ve d cinsinden bulunuz.

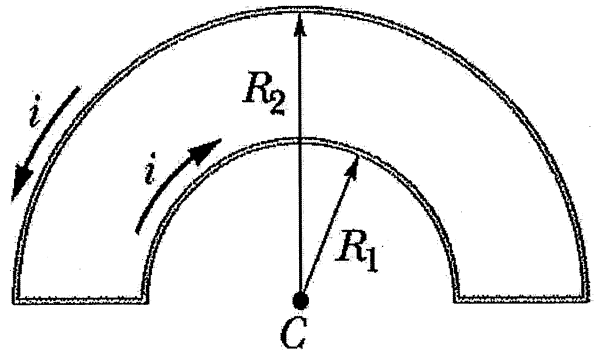

Oyuklu iletken silindir

Kesitten görünüm

SORU 5. Bir tel parçası şekildeki gibi aynı C merkezine sahip, yarıçapları R_1 ve R_2 olan iki yarım çember biçiminde bükülüyor. a) Biot-Savart yasasından faydalanarak C noktasındaki manyetik alanı i, R_1 ve R_2 cinsinden bulunuz. b) $R_1=3.15 \text{ cm}$, $R_2=7.8 \text{ cm}$ ve tellerin taşıdığı akım $i=0.281 \text{ A}$ ise C noktasındaki manyetik alanın büyüklüğünü ve yönünü bulunuz ($\mu_0=4\pi \times 10^{-7} \text{ T.m/A}$).

BAŞARILAR
Doç. Dr. Gökhan KAŞTAŞ

Not: Her soru eşit puanlıdır.
 Sınavda her türlü iletişim ve alışveriş yasaktır.
 Sınav süresi 90 dakikadır.

T.C.
ÖMÜ HUBF UUM
Fizik II Final Sınavı
Cevap Anahtarı

CEVAP 1.

$$a) \quad \Phi_B = \int_{\text{yüzey}} \vec{B} \cdot d\vec{A} = \int B dA \cos \theta = BA \cos(\omega t)$$

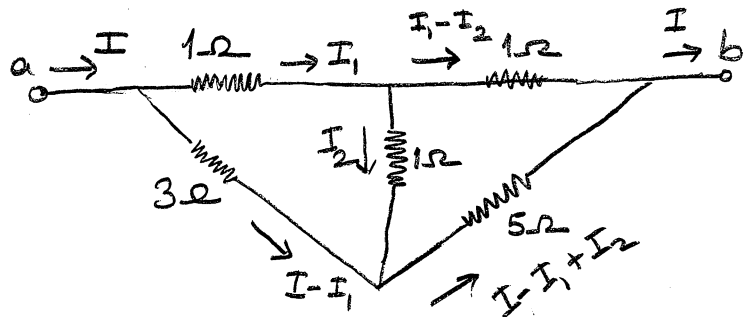
b) Faraday yasası

$$E = -N \frac{d\Phi_B}{dt} = -N \frac{d}{dt} (BA \cos(\omega t)) = NBA \omega \sin(\omega t)$$

$$c) \quad E_{\text{maks}} = NBA \omega = NBA \left(\frac{v}{r} \right) \rightarrow v = \left(E_{\text{maks}} r \right) / (NBA)$$

$$v = (6V \cdot 0,01m) / (70 \cdot 0,1T \cdot 8 \times 10^{-4} m^2) \approx 10,7 \text{ m/s}$$

CEVAP 2.

$$V_a - 1I_1 - 1(I_1 - I_2) = V_b$$

$$V_{ab} = I_1 + (I_1 - I_2) = 2I_1 - I_2 \quad (1)$$

$$V_{ab} = 1I_1 + 1I_2 + 5(I - I_1 + I_2)$$

$$V_{ab} = -4I_1 + 6I_2 + 5I \quad (2)$$

$$V_{ab} = 3(I - I_1) + 5(I - I_1 + I_2)$$

$$V_{ab} = 8I - 8I_1 + 5I_2 \quad (3)$$

(1)'den I_2 çekilip (2) ve (3)'te yazılırsa

$$7V_{ab} = 8I_1 + 5I \text{ ve}$$

$$6V_{ab} = 2I_1 + 8I \text{ elde edilir. Buradan}$$

$$I = 1 \text{ A} \Rightarrow \begin{aligned} 7V_{ab} &= 8I_1 + 5 \\ 6V_{ab} &= 2I_1 + 8 \end{aligned}$$

$$\Rightarrow V_{ab} = \frac{27}{17} \text{ V} \text{ ve } R_{ab} = \frac{V_{ab}}{I} = \frac{27/17 \text{ V}}{1 \text{ A}} = \frac{27}{17} \Omega$$

CEVAP 3.

a) Benzer yönler:

- * F_E ve F_B q . Çünkü $\vec{F}_E = q\vec{E}$ ve $\vec{F}_B = q\vec{v} \times \vec{B}$
- * $+q$ yüküne etki eden $\vec{F}_E$ ile $-q$ yüküne etki eden $\vec{F}_E$ zıt yönlüdür.
- * Aynı durum $\vec{F}_B$ için de geçerlidir.
- * Benzer yükler birbirine itici, zıt yükler ise çekici $\vec{F}_E$ uygular. Aynı kutuplar itici, zıt kutuplar çekici $\vec{F}_B$ uygular.
- * Hem $\vec{F}_E$ hem de $\vec{F}_B$ alan kuvvetleridir. Yani temas olmadan $\vec{F}_E$ ve $\vec{F}_B$ uygulanabilir.
- * $\vec{F}_E$ ve $\vec{F}_B$ korunumlu kuvvetlerdir.
- * $\vec{F}_E$ ve $\vec{F}_B$ ters kare yasaına uyar. Yani kuvvet uzaklığın karesi ile ters orantılıdır.
- * İkisi de hız vektörünü değiştirir. ($\vec{F}_E$ yön ve siddet, F_B sadece yön dejis.)
veya

Farklı Yönler:

- $\vec{F}_B$ için $\vec{v} \neq 0$ olmalıdır. Halbuki, $\vec{v} = 0$ olsa bile $\vec{F}_E$ vardır.
- $\vec{F}_B \perp \vec{B}$ iken $\vec{F}_E \parallel \vec{E}$
- $\vec{F}_E$ iş yapar, $\vec{F}_B$ iş yapmaz.
- yüklü parçacık manyetik alana paralel hareket ettiğinde ($\theta = 0^\circ$ veya 180°) $\vec{F}_B = 0$ olurken $\vec{F}_E \neq 0$

b) Değiştirilemez.

$$\vec{F}_B = q\vec{v} \times \vec{B} \rightarrow \vec{F}_B \perp \vec{v} \text{ (yani } \perp \vec{r} \text{)}$$

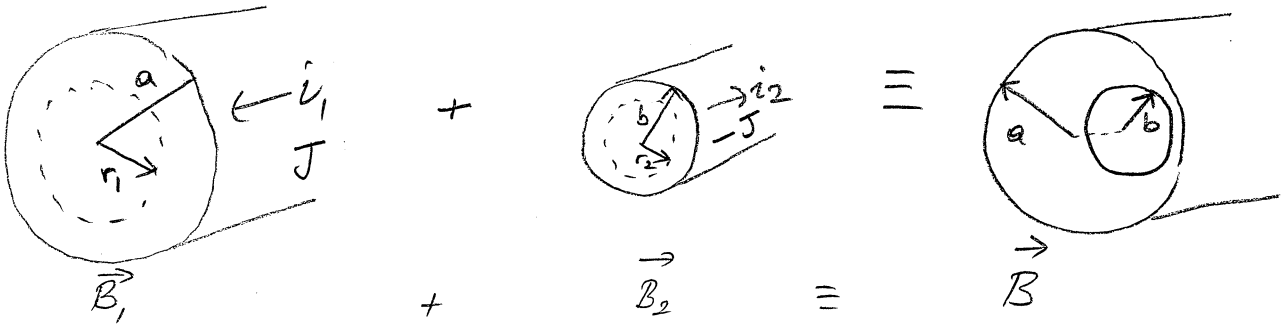
$$W = \vec{F}_B \cdot \vec{r} = Fr \cos 90 = 0$$

İş-kinetik enerji teoremi $W = \Delta K$

Buna göre $\Delta K = 0$ yani kinetik enerji değişmez.

(Hızın yönü değişse bile büyüklüğü değişmez)

CEVAP 4. Bosluğun merkezindeki manyetik alan ($\vec{B}$), şekilde görüldüğü gibi akım yoğunluğu J ve taban yarıçapı a olan iletken dolu silindirin oluşturduğu manyetik alan ($\vec{B}_1$) ile akım yoğunluğu $-J$ ve taban yarıçapı b olan iletken dolu silindirin oluşturduğu manyetik alanın ($\vec{B}_2$) toplamıdır.

Akım yoğunluğu $J = \frac{i}{A} = \frac{i}{\pi(a^2 - b^2)}$

Amper yasası $\oint \vec{B} \cdot d\vec{s} = \mu_0 I_{ig}$

$$\oint \vec{B}_1 \cdot d\vec{s} = B_1 (2\pi r_1) = \mu_0 (JA_1) = \mu_0 \frac{i}{\pi(a^2 - b^2)} \pi r_1^2$$

$$B_1 = \frac{\mu_0 i r_1}{2\pi(a^2 - b^2)} \quad r_1 = d \Rightarrow B_1 = \frac{\mu_0 i d}{2\pi(a^2 - b^2)}$$

$$\oint \vec{B}_2 \cdot d\vec{s} = B_2 (2\pi r_2) = \mu_0 (-JA_2) = \mu_0 \left(-\frac{i}{\pi(a^2 - b^2)} \pi r_2^2 \right)$$

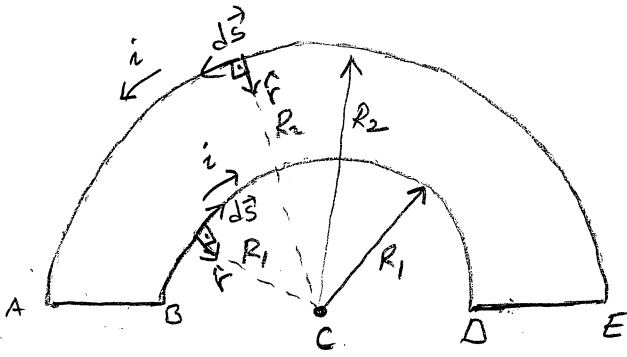
$$B_2 = \frac{\mu_0 i r_2}{2\pi(a^2 - b^2)} \quad r_2 = 0 \Rightarrow B_2 = 0$$

$$\vec{B} = \vec{B}_1 + \vec{B}_2 \Rightarrow \boxed{B = \frac{\mu_0 i d}{2\pi(a^2 - b^2)}}$$

CEVAP 5.

a) Biot-Savart Yasası

$$d\vec{B} = \frac{\mu_0 I}{4\pi} \frac{d\vec{s} \times \hat{r}}{r^2}$$

- AB ve DE yolları boyunca akımların C'de oluşturdukları manyetik alan sıfırdır. Çünkü bu yollar boyunca $d\vec{s} \parallel \hat{r}$ $d\vec{s} \times \hat{r} = 0$
- AE ve BD yolları boyunca $d\vec{s} \perp \hat{r}$ olduğundan $|d\vec{s} \times \hat{r}| = ds$
- Ayrıca her ds elemanı C'ye eşit uzaklıktadır (R_1 ve R_2)

Buna göre,

$$dB_1 = \frac{\mu_0 i}{4\pi} \frac{ds}{R_1^2} \rightarrow B_1 = \frac{\mu_0 i}{4\pi R_1^2} \int_{\pi R_1} ds = \frac{\mu_0 i}{4\pi R_1^2} \pi R_1$$

$$B_1 = \frac{\mu_0 i}{4R_1} \otimes$$

$$dB_2 = \frac{\mu_0 i}{4\pi} \frac{ds}{R_2^2} \rightarrow B_2 = \frac{\mu_0 i}{4\pi R_2^2} \int_{\pi R_2} ds = \frac{\mu_0 i}{4\pi R_2^2} \pi R_2$$

$$B_2 = \frac{\mu_0 i}{4R_2} \odot$$

$$\vec{B} = \vec{B}_1 + \vec{B}_2 \rightarrow B = \frac{\mu_0 i}{4} \left(\frac{1}{R_1} - \frac{1}{R_2} \right) \otimes$$

$$b) B = \frac{4\pi \times 10^{-7} \text{ Tm} \cdot 0,281 \text{ A}}{4} \left(\frac{1}{0,0315} - \frac{1}{0,0780} \right) = 1,67 \times 10^{-6} \text{ T}$$

Yön sayfa düzleminde içeri doğrudur ($\otimes$)